

Wereldpremière en meer bij Clash of Times

Sint Jozefkoor geeft concert met bijzondere gasten

Hartverwarmend was het, de Missa cum Multitudine, inderdaad een Mis met Velen in een bomvolle St. Jozefkerk op 15 oktober. Amper bekomen van deze overweldigende viering, waarbij het jubilerende Sint Jozefkoor met 8 gastkoren, vele genodigden en parochianen gezamenlijk het gregoriaans uitzongen op de plek waar het bij uitstek thuishoort, in de liturgie, kondigt zich nu alweer een nieuw hoogtepunt aan, maar dan van een heel andere orde: De Clash of Times op zondag 6 november om 15.00 uur in de St. Jozefkerk. Het concert is gratis toegankelijk.

Wereldpremière

And Now for Something Completely Different zijn gevleugelde woorden geworden, die op deze Clash of Times van toepassing mogen zijn. Het Sint Jozefkoor, wat normaal gesproken is van concerten en het daarmee gepaard gaande applaus, organiseert een happening die zijn weerga niet kent. Dat mag dan aanmatigend klinken voor een kerkkoor, zelfs behoorlijk gedurfd, toch beweert het Sint Jozefkoor iets unieks te gaan brengen in de letterlijke betekenis van het woord. Namelijk enig in zijn soort, niet vaker voorkomend. Het betekent bovendien dat het nooit éérder live door een kerkkoor vertoond is: een wereldpremière dus!

Gregoriaans is eenstemmige à capella kerkzang met een eeuwenoude oorsprong. Adolphe Sax vond de saxofoon uit in 1846. Gregoriaans en sax hebben niets met elkaar van doen. Een combinatie van gregoriaanse zang en saxofoon voelt eigenlijk als vloeken in de kerk. Toch is het

dát, wat nota bene in de kerk staat te gebeuren op 6 november. Wel al eerder, in 1994 durfden de Noor Jan Garbarek en het Hilliard Ensemble de combinatie sax en polyfone zang aan tot verwondering en zelfs ontsteltenis van velen en tot bewondering van sommigen. En in 2001 is gregoriaans op cd gezet door het ensemble Officium met saxofonist Jürgen Seefelder. Nu vindt de bevreedende combinatie in Helmond live plaats. In tijd gemeten liggen gregoriaans en sax ver uit elkaar en kunnen we rustig spreken van een botsing van tijden, een clash of times. Het Sint Jozefkoor zal bij het concert de ingetogen psalm 90 zingen waarbij Jo Hennen uit de sopraansax al improviserend zijn bezwevende klanken laat vloeien boven de ijle koorzang uit.

Helmondse gezangen uit 1536

Maar er is meer uitdagends. In Helmond beseffen we nog onvoldoende hoe rijk we zijn met ons kostbare handgeschreven gebeden- en gezangenboek uit het klooster in De Hage

uit 1536, het Vesperale van Margriet van Cortenbach. Het grote publiek heeft nauwelijks kennisgenomen van deze grote schat, alhoewel het Sint Jozefkoor het in 2014 al op zich heeft genomen een facsimile-uitgave uit te brengen zodat het boek voor iedereen toegankelijk werd. In beperkte kring kreeg Helmonds oudste boek enige aandacht. Onbekend maakt onbemind. Trots draagt het Sint Jozefkoor 'ons' cultureel bezit daarom uit. Vandaar dat bij dit concert een aantal van de gregoriaanse gezangen die toen in het Helmondse klooster geklonken hebben nu weer ten gehore worden gebracht in de variant zoals ze alleen in het Helmondse handschrift staan opgetekend. Helemaal bijzonder is het gezang Pangimus van de toenmalige rector Petrus Mans, want dat komt alleen maar voor in het Helmondse boek, omdat het speciaal voor het klooster van Onze-Lieve-Vrouw in de Hage geschreven is. We mogen daarom zonder overdrijving spreken van Helmonds erfgoed uit 1536.

Zestiende-eeuwse tijdgenoten instrumentaal en vocaal

Gregoriaans werd pas vanaf het jaar 1000 op notenbalk vastgelegd, waarmee de mogelijkheid ontstond om tegenstemmen te componeren. Naast het eenstemmige gregoriaans wat tot op de dag van vandaag is

blijven bestaan, kwam daarmee de meerstemmige muziek tot ontwikkeling. Als illustratie daarvan brengt de Capella Musica Sacra onder leiding van Jo Hennen meerstemmige zang van Engelse componisten uit de tijd van Margriet van Cortenbach en vertolkt het Koperensemble van koninklijke stadsharmonie Phileutonia onder leiding van Esther Warmerdam op hedendaagse instrumenten bewerkingen van zang en dans uit dezelfde periode.

Het wonder van de improvisatie

Op de St. Jozefschool was vanaf 1930 tijdens de zangles individuele improvisatie de bekroning van de muzikale vorming. Als je in verschillende toonsoorten vrijelijk melodieën uit je mouw wist te schudden, dan was dat een bevestiging van een doorleefde muzikale vorming. Je had het je eigen gemaakt. Het wonderlijke is, dat wie toen als jongetje op de lagere school improviseerde, zonder het daarna ooit nog te hebben gedaan, nu zoveel jaren later dat nog steeds kan. Bij het concert zal blijken of jong geleerd oud gedaan is, als enkele koorleden zich individueel mogen uiten. Naast het al genoemde improviseren op saxofoon zal Jo Hennen op cello improviserend een gedicht van Jos Leenen begeleiden. Leontain van Lieshout gaat de uitdaging aan om bij het slotgedicht te improviseren op orgel, daarmee

Het Helmondse gezang Pangimus in de schaduw van de saxofoon.
F | Sint Jozefkoor.

het gesproken woord ondersteunend en zeggingskracht toevoegend. Samen met de bezoekers van dit gratis concert vormt de afsluiting van deze unieke zondagmiddag. Het concert zal gegeven worden zonder pauze en één uur duren.

Bij binnenkomst krijgt iedere bezoeker een kleurrijk programmaboekje aangeboden waarin de uiteenlopende programmaonderdelen toegelicht worden. Op de website van het Sint Jozefkoor (www.sintjosefkoor-helmond.nl) vindt u alle informatie rondom het jubileumjaar alsmede een terugblik op 15 oktober en een historisch filmpje uit 1938.